

2013. gada 31. maijā

Pozīcijas ziņojums par nodokļu un makroekonomikas politiku

1. Kopsavilkums

Latvijai 2012. gadā izdevās noturēt augstu izaugsmes tempu, samazināt bezdarba līmeni un saglabāt zemu inflācijas līmeni. Kļuva redzama arī īstenoto taupības pasākumu labvēlīgā ietekme. ĀIPL norāda, ka turpmāk galvenais uzdevums būs darbs pie izaugsmes ilgtermiņa ilgtspējības nodrošināšanas.

Latvijai ir veiksmīgi izdevies izpildīt euro konverģences (Māstrihtas) kritērijus, turklāt tas ir izdarīts tik sekmīgi, ka nākotnē, saskaroties ar inflācijas pieaugumu, Latvijai varētu atgādināt par iepriekš sasniegto kā paraugu. Plānotā euro ieviešana 2014. gada 1. janvārī ir ļoti iespējama.

Tomēr dalība eurozonā rada papildu spiedienu fiskālās disciplīnas jomā. Šajā kontekstā situāciju varētu uzlabot nesen pieņemtais Fiskālās disciplīnas likums.

Ir jāturpina rūpīgi uzraudzīt Latvijas ārējo konkurētspēju. Mēs piekrītam 2012. gadā publicētajā „Latvijas konkurētspējas novērtējumā 2011” paustajam secinājumam par to, ka politikā būtu jāliek uzsvars uz trīs prioritātēm: (1) ēnu ekonomikas apmēru, (2) izglītības sistēmas kvalitāti un (3) transporta infrastruktūras uzlabošanu, kā arī (4) veselības aprūpes un sociālās aprūpes sistēmu efektivitāti un (5) valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldību.

Veiksmīgiem risinājumiem un to ieviešanai šajās jomās vidējā laika posmā vajadzētu radīt vērā ņemamu un labvēlīgu blakus ietekmi uz citiem būtiskiem aspektiem, piemēram, ienākumu nevienlīdzību (gan privātpersonu, gan reģionālo), inovācijām, ražošanas produktivitāti, ražošanas īpatsvaru IKP struktūrā un kapitāla tirgus attīstību. Nopietnas pūles jāvelta Latvijas veselības aprūpes sistēmas efektivitātes uzlabošanai. Tā ir nozīmīgs Latvijas darbaspēka un vispārējās sabiedrības dzīves kvalitātes stūrakmens.

ĀIPL uzsver, ka ir vajadzīga kvalitatīva ekonomikas analīze un valsts konkurētspējas uzraudzība, un joprojām aicina izveidot neatkarīga institūciju šī uzdevuma īstenošanai.

2. Rekomendācijas

Lai Latvija turpinātu strauju, bet vienlaikus ilgtspējīgu izaugsmi, mūsdiā, ir jāturpina darbs pie uzlabojumiem šādās jomās:

- (i) *Ēnu ekonomikas apmērs* — Latvijas ēnu ekonomikas apmērs relatīvā izteiksmē šķiet ievērojami lielāks, nekā salīdzināmās valstīs. Ēnu ekonomika ne tikai nelabvēlīgi ietekmē nodokļu iekasēšanu un Latvijas budžetu, bet arī, kas ir vēl būtiskāk, mainot resursu sadalījumu, dažādos veidos kropļo konkurenci, tostarp apgrūtinot ārvalstu tiešo investīciju piesaisti. Ir jāsteno stingri pasākumi ar mērķi samazināt tās ietekmi. Vienlaikus nav pieļaujama tādu likumdošanas normu virzīšana, kas ir diskriminējošas kādai uzņēmēju grupai un kaitē legālajā sektorā strādājošiem tirgus dalībniekiem.
- (ii) *Izglītības sistēmas kvalitāte*. Kā norādīts ĀIPL 2009. un 2010. gada pozīcijas ziņojumos, ļoti svarīgs ilgtspējīgas ekonomikas izaugsmes priekšnosacījums ir nopietni centieni uzlabot augstākās izglītības kvalitāti, kā arī duālas arodizglītības sistēmas ieviešana;
- (iii) *Transporta infrastruktūras uzlabošana*. Ņemot vērā Latvijas ģeogrāfisko novietojumu, transporta infrastruktūras uzlabojumiem būtu ātra un labvēlīga ietekme uz Latvijas ekonomiku;
- (iv) *Veselības aprūpes un sociālās drošības sistēmu efektivitāte*. Nozīmīgus ieguvumus šais jomās varētu nodrošināt ciešāka sadarbība un politiku savstarpējā saskaņotība, kā arī uzsvars uz motivāciju darba meklējumiem. Nopietni jāstrādā, lai uzlabotu Latvijas veselības aprūpes sistēmas efektivitāti, kas ir būtisks Latvijas darbaspēka un sabiedrības dzīves kvalitātes stūrakmens.
- (v) *Valsts un pašvaldību uzņēmumu korporatīvās pārvaldības reformas aktīva turpināšana* — tas ir būtiski saistībā ar Latvijas kapitāla tirgu attīstību (2011. gada pozīcijas ziņojums) un valsts uzņēmumu konkurētspēju (2012. gada pozīcijas ziņojums). Nepieciešama izšķiroša rīcība, lai noslēgtu iesāktās reformas.

Detalizēti ĀIPL nodokļu jautājumu darba grupas apsvērumi par nodokļiem ir izklāstīti šā pozīcijas ziņojuma pielikumā.

3. Rekomendāciju pamatojums

Latvija var lepoties ar augstāko izaugsmes līmeni Eiropas Savienībā — 2012. gadā tas bija 5,6 %. To nodrošināja ne tikai pastāvīga eksporta nozares attīstība, bet arī iekšzemes pieprasījums. Pateicoties nesenas krīzes laikā īstenotajiem taupības pasākumiem un noteiktām strukturālajām reformām, ir izdevies sakārtot publisko finanšu sektoru — prognozētā valsts parāda attiecība pret iekšzemes kopproduktu šogad ir 45 %, bet budžeta deficīts ir tikai 1,4 %.

Tomēr Latvija ir viena no nabadzīgākajām ES dalībvalstīm, atpaliekot vien no Rumānijas un Bulgārijas. Valsts IKP joprojām ir mazāks par tautsaimniecības potenciālu. Bezdarba līmenis ir samazinājies, tomēr joprojām augsts (12,8 %) ar būtisku ir cikliskā bezdarba komponenti. Nozīmīgs skaits cilvēku, galvenokārt darbaspējīgā vecumā, ir aizbraukuši no Latvijas. Šis fakts stiprina bažas par kvalificēta darbaspēka trūkumu naktē.

Šajā pozīcijas ziņojumā veltām uzmanību piecām jomām, kurās nepieciešama steidzama un izlēmīga rīcība.

3.1. Ēnu ekonomikas apmērs

Mēs uzskatām, ka tikai drosmīga un izlēmīga rīcība ļaus Latvijai izkļūt no pašreizējās neilgtspējīga līdzsvara situācijas.

Valsts ieņēmumu dienestam (VID) ir nozīmīga loma pārmaiņu vadībā, īstenojot nepieciešamo Latvijas nodokļu administrēšanas sistēmas reformu. Sekmīgas reformas šai jomā iespējams veicināt iesaistot objektīvu, ārēju ekspertīzi. Tāpēc mēs aicinām apzināt paraugpraksi kādā no ES valstīm un lūgt tehnisko palīdzību reformām Latvijā. Reformu mērķis: pārveidot un vienkāršot nodokļu sistēmu un to administrēšanas kārtību, veidojot stabilu stimulu un sankciju sistēmu, kas palīdzētu mainīt gan uzņēmumu, gan privātpersonu motivācijas rīcībai. Tāpat nepieciešams pārskatīt Latvijas nodokļu tiesību aktus, vienkāršojot normu formulējumu labākai uztveramībai.

Viena no lielākajām enu ekonomikas problēmām ir akcīzes preču kontrabanda, kas ne vien kritiski mazina nodokļu ieņēmumus, bet kaitē akcīzes preču ražošanas un legālas tirdzniecības sektoriem. Šīs problēmas risināšanai nepieciešami radikāli risinājumi, kas apturētu nelegālas izcelsmes akcīzes preču plūsmu. Nav pieļaujama tāda politika, kas rada šķēršļus legālajai akcīzes preču tirdzniecībai, tādējādi veicinot kontrabandas pieaugumu.

Uzsverot, ka sabiedrības veselība ir būtiska latvijas ekonomikas ilgtspējai (sk. 3.4), vienlaikus vēlamies norādīt, ka smēķēšanas un alkohola lietošanas samazināšanai jāparedz nevis atsevišķas tīgotāju grupas diskriminējoši aizliegumi, bet gan sasniegšanai mērķtiecīgi un samērīgi pasākumi, kas vērsti uz sabiedrības izglītošanu. Apsverot izmaiņas tiesību aktos, lai mainītu stimulus sabiedrības rīcībai, jāizvērtē gan regulējuma paredzamās, gan nejaušās sekas (*unintended consequence*).

Visbeidzot, lielā ēnu ekonomikas apmēra dēļ ievērojama daļa jau tā ierobežoto ekonomikas resursu tiek novirzīti uzņēmējdarbībā, kas prasa būtisku darbaspēka ieguldījumu, bet kuru vienlaikus raksturo zema produktivitāte. Īpaši pakalpojumu nozarē. Vienlaikus ir raksturīgi ēnu ekonomikas ietekmē palielinās ienākumu nevienlīdzība un padziļina tās sociālās sekas sabiedrības vismazāk aizsargātajās grupās, darbiniekiem nesāņemot pienācīgu sociālo aizsardzību. Izlēmīgi rīkojoties, lai veiksmīgi samazinātu ēnu ekonomikas apmēru, tiks iedrošināta resursu novirzīšana produktīvākām un/vai kapitālietilpīgākām darbībām; resursi biežāk tiks ieguldīti inovatīvās un ar ražošanu saistītās darbībās. Tas tiešā veidā palielinās valsts labklājības līmeni un tādējādi palīdzēs samazināt nevienlīdzību un, ļoti iespējams, uzlabot ražošanas efektivitāti, novēršot vai vismaz samazinot ēnu ekonomikas nelabvēlīgo ietekmi uz investīcijām kapitālietilpīgās nozarēs.

3.2. Izglītības nozares kvalitāte

Vairāku starptautiski atzītu mērījumu rezultāti, kas var liecināt par vāju augstākās izglītības sniegumu Latvijā. Tostarp: zems citējamības līmenis, kā arī zems inovācijas un inovācijā balstītas uzņēmējdarbības īpatsvars ekonomikā. Latvijas ekonomikai turpinot augt, augstākās izglītības sistēmas trūkumi radīs arvien vairāk “šauro vietu” jeb nepietiekamību, tādējādi palēnināt Latvijas virzību uz inovācijā balstītu ekonomiku. Tā kā izglītības sistēmas reforma ietekmē ekonomiku ar ievērojamu laika nobīdi, ir būtiski šos jautājumus risināt izlēmīgi un bez kavēšanās.

Augstākās izglītības kvalitātes uzlabošanas priekšnosacījums ir Latvijas augstākās izglītības

sistēmas atvēršana vispārējai, starptautiskai konkurencei. Patlaban Latvijas augstskolas no starptautiskas konkurences pasargā valodas lietojuma ierobežojumi. Tas, cita starpā, būtiski ierobežo iespējas piesaistīt ārvalstu profesorus. Mazinot šādus šķēršļus, Latvijas izglītības iestādēm tiktu radīta iespēja konkurēt pasaules tirgū, mēģinot piesaistīt labākos pasniedzējus un pētniekus. Pats par sevi saprotams, - jāmeklē iespējas nodrošināt arī atbilstīgu atalgojumu. Atverot sistēmu apmācībai ES valodās, Latvijas izglītības iestādes varētu efektīvāk konkurēt ārvalstu studentu piesaistīšanā. Studiju programmas angļu valodā varētu kļūt par eksporta preci, ar ko piesaistīt studentus no tādiem reģioniem kā, piemēram, Austrumāzija un Centrālāzija. Sadarbība izglītībā var likt pamatus komerciālu attiecību veidošanai ilgermiņā.

Par arodizglītības reformas pamatelementu būtu jānosaka reālas arodprakses sistēmas izveide. Šaie ĀIPL jau iepriekš rosinājusi pārņemt Vācijā/Austrijā īstenoto modeli. Darba devēju tieša iesaistīšana apmācībā ir visefektīvākais veids, kā nodrošināt arodizglītības atbilstību tirgus vajadzībām; tās trūkumu bieži min kā nozīmīgāko problēmu Latvijas darba tirgū. Latvijas darba devēji ir piesardzīgi, izvērtējot, vai maksāt par izglītību un apmācību, jo uzskata, ka apmācītos darbiniekus aizviltu konkurējošie uzņēmumi. Tādējādi izveidojas „cietumnieka dilemma” - lai arī labāk apmācīts un darba devēju vajadzībām atbilstīgāks darbaspēks būtu kolektīvs ieguvums visai nozarei vai sektoram, taču darba devēji nav pietiekami motivēti nodrošināt apmācības. Iespējams un vairākās ES valstīs izmantots risinājums ir apmācības nodeva, ko noteiktā apmērā atvelk no darbinieka algas un ko varētu izmantot apmācības pasākumu subsidēšanai. Arī šajā jomā mēs ierosinām apzināt starptautisko pieredzi, lai Latvijā izstrādātu un īstenotu mūsdienīgu arodprakses sistēmu.

3.3. Transporta infrastruktūras uzlabošana

Latvija ir spējusi izmantot tās ģeogrāfiskā stāvokļa nodrošinātās priekšrocības. Vienlaikus Latvija atpauk ceļu kvalitātes jomā, kas ietekmē gan starptautiskās satiksmes attīstību, gan, kas ir vēl svarīgāk, preču un iedzīvotāju mobilitāti Latvijas teritorijā.

Būtu ievērojami jāuzlabo gan pilsētas, gan starppilsētu transporta nodrošinājums. Vispārējais transporta infrastruktūras līmenis ietekmē visu tautsaimniecības sektoru produktivitāti, tādējādi mērķtiecīgām investīcijām infrastruktūrā būtu liela atdeve konkurētspējas palielināšanā. Jau Latvijas konkurētspējas novērtējumā norādīts, ka Latvijas kontekstā 2007.–2013. gada plānošanas periodā investīcijām transporta prioritātēs būs vislielākā ietekme uz IKP. Arī transporta infrastruktūras jomā ir liela ieviešanas/rezultāta nobīde laikā, tāpēc gan novertējot nozīmīgumu, gan laika nobīdes faktoru, rīcība šai jomā ir atzīstama par prioritāti. Kohēzijas politikas instrumentu pieejamība nozīmē, ka prioritizētām infrastruktūras investīcijām ir pieejams finansējums.

3.4. Veselības aprūpes sistēmas efektivitāte

Kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu savlaicīga pieejamība, veselības aprūpes darba kvalitātes uzlabošana un sistēmas ilgtspēja ir būtiskākie Latvijas veselības aprūpes sistēmas izaicinājumi.

Ir jāstiprina sistēmas pašas efektivitāti, to papildinot ar pārdomātām un mērķvirzītām publiskajām un privātajām investīcijām. Lai minēto sasniegtu, ĀIPL ieskatā nepieciešami vairāki priekšnosacījumi:

- pārredzamā ilgtermiņa stratēģijā un investīciju plānā jāprecizē no valsts līdzekļiem

apmaksātie (un neapmaksātie) pakalpojumi (faktiskais pakalpojumu grozs), skaidri jānosaka turpmāko publisko investīciju jomas, kā arī jānorāda iespējamās privāto investīciju jomas, piemēram, apdrošināšana;

- jāizstrādā un jāievieš veselības aprūpes sistēmas snieguma efektivitātes rādītāji;
- iespējami drīz ir jāievieš vidēja un ilgtermiņa nozares cilvēkresursu stratēģija, lai racionāli izmantotu šobrīd pieejamos resursus un nodrošinātu sistēmas ilgtspēju;
- jāturpina strukturālās reformas ciktāl tās skar investīcijas primārajā veselības aprūpē un profilaksē, lai samazinātu īstermiņa un ilgtermiņa darba nespēju un primārās invaliditātes gadījumu skaitu.

Ir nepieciešams paplašināt Veselības ministrijas un Labklājības ministrijas sadarbību un rīcības saskaņotību, lai stiprinātu centienus risināt ar novecojošo iedzīvotāju proporcijas pieaugumu saistītās problēmas un nodrošinātu kvalitatīvāku sabiedrības sociālās aprūpes sektorā veikto investīciju plānošanu. Novecojošo iedzīvotāju (darbaspēka) veselība ir nozīmīgs priekšnosacījums, lai veiksmīgi īstenotu reformas, kuru mērķis ir nodrošināt sociālās drošības sistēmas ilgtspēju (piemēram, saistībā ar pensionēšanās vecuma palielināšanu).

3.5. Valsts un pašvaldības kapitālsabiedrību pārvaldība

2012. gadā valdība apstiprināja varākus politikas dokumentus, nosakot ietvaru un turpmākās attīstības virzienus valsts un pašvaldību iesaistei komercdarbībā un ar to saistītiem pārvaldības mehānismiem. Ar Ministru prezidenta rīkojumu tika izveidota darba grupa, kuras uzdevums – izvērtēt šībrīža situācijas attiecīgajā ekonomikas sektorā atbilstību ieteiktajiem standartiem (pakalpojuma sniegšanas/darbības juridiskajai formai), formulēt priekšlikumus nepieciešamajām izmaiņām.

ĀIPL aicina valdību turpināt iesākto darbu, uzklaut darba grupas secinājumus un pieņemt izšķirošu, politisku lēmumu, ja turpinātas diskusijas pamatā ir konceptuālas nostājas atšķirības. Piemēram, par reformu nepieciešamību vai pieņemamāko to īstenošanas veidu.

1. pielikums. Detalizēti apsvērumi par nodokļu politiku

ĀIPL pateicas Finanšu ministrijai par konstruktīvo dialogu 2013. gada sākumā attiecībā uz ĀIPL Nodokļu jautājumu grupas izstrādātajiem apsvērumiem par nodokļiem, par vairāku būtisku iepriekš apspriestu grozījumu ieviešanu Latvijas nodokļu tiesību aktos (jaunā PVN likuma grozījumi, akciju izvēles plānu tiesiskā regulējuma izveide), kā arī par darba turpināšanu pie vairākām citām būtiskām izmaiņām (pie jaunā PVN likuma u. c.).

2012. gads Latvijas ekonomikā bija ļoti veiksmīgs, panāktais ekonomiskās izaugsmes līmenis ievērojami pārsniedza pagājušā gada sākumā prognozēto. Tādējādi Latvija patlaban apsteidz citas ES dalībvalstis, kuras joprojām piedzīvo ekonomikas lejupslīdes posmu. Saglabājot līderpozīcijas, Latvija stiprinātu tās pievilcību ārvalstu investīcijām. Taču, lai panāktu, ka investori par savu darbības vietu izvēlētos Latviju, viens no vissvarīgākajiem priekšnosacījumiem ir stabila un pievilcīga nodokļu sistēma, kā arī laba valdības un Latvijā strādājošo uzņēmumu sadarbība.

Turpmākajā darbībā valdībai būtu:

- (1) jāliek uzsvars uz efektīvu saziņu un sadarbību ar nodokļu maksātājiem, ēnu ekonomikas un nodokļu krāpšanās apkarošanu, kā arī jāveido efektīvu sabiedriskp konsultāciju procesu, lai noteiktu, kā nodokļu tiesību aktu un administratīvo prasību izmaiņas ietekmēs dažādas nozares un uzlabos komunikāciju par dažādiem nodokļu politikas aspektiem;
- (2) jāizstrādā konkrētāki plāni nodokļu izmaiņām ilgākā laika posmā, t. i., ne tikai kārtējā budžetā noteiktā viena gada laikā. Tā kā no 2013. gada Latvijā ir ieviesta vidēja termiņa budžeta plānošanas perspektīva (t. i., trīs gadu), arī nodokļu izmaiņas būtu jāatspoguļo vismaz tikpat ilgā laika periodam. Līdzīgi pasākumi tika īstenoti attiecībā uz iedzīvotāju ienākuma nodokli, kura samazinājums likumā tika skaidri noteikts trīs gadu perspektīvā;
- (3) stingri jāapņemas samazināt darbaspēka nodokļu slogu un to novirzīt uz mājokļiem.

ĀIPL vēlas norādīt uz jomām, kurās, mūsdiā, būtu jāpanāk turpmāki uzlabojumi, lai nodrošinātu ārvalstu investoriem labvēlīgu vidi.

1. Pārredzama un prognozējama sadarbība ar nodokļu administrēšanas iestādēm

Lai gan pēdējo gadu laikā ir panākti būtiski nodokļu administrēšanas iestāžu darbības uzlabojumi, tās joprojām liek uzsvāru uz sodiem, nevis sadarbību ar Latvijas nodokļu maksātājiem. Ar nesēn ieviesto padziļinātās sadarbības programmu, kuras mērķauditorija ir lielie nodokļu maksātāji, ir radīti labi piemēri nodokļu administrēšanas iestāžu un nodokļu maksātāju sadarbībai. Tomēr ir jāturpina strādāt, lai stiprinātu atbildīgo iestāžu un nodokļu maksātāju sadarbības caurskatāmību un prognozējamību. ĀIPL uzskata, ka būtu nepieciešams:

- nodrošināt konsekvēntu un uz novēršanu/atturēšanu vērstu sadarbību ar nodokļu maksātājiem — VID dalība padziļinātās sadarbības programmā, nodokļu riska pārvaldības sistēmu ieviešana uzņēmumos, kā arī precīzu un vienkāršu atzinumu sniegšana par jautājumiem, ko izvirzījuši nestandarta situācijās nonākuši nodokļu maksātāji;
- mainīt VID resursu sadalījumu, lai uzlabotu tā spēju cīnīties pret nodokļu krāpniecību atbilstīgi Eiropas Parlamenta 2012. gada 19. aprīļa rezolūcijai, kuras mērķis ir pastiprināti apkārot krāpšanu nodokļu jomā. Tostarp lai pārskatītu riska analīzes principus, pēc kuriem nosaka uzņēmumus, kuros jāveic nodokļu revīzijas, nevis liktu uzsvāru uz regulārām lielāko un uzticamo nodokļu maksātāju nodokļu revīzijām;
- VID atalgojuma un motivēšanas sistēmā iekļaut būtiskākos rezultātos rādītājus, lai uzlabotu nodokļu revīziju kvalitāti un atbilstīgi atalgotu un nezaudētu profesionālos darbiniekus, piemēram, noteikt, ka saņemt prēmijas un uz paaugstinājumu amatā vai algas palielinājumu var pretendēt tikai tie nodokļu inspektori, kuru sagatavotie nodokļu revīziju novērtējumi netiek apstrīdēti vai kuru nodokļu revīzijas novērtējumu apstrīdēšanas gadījumu procentuālais skaits nepārsniedz konkrētu robežvērtību (mazāk par oficiāli noteiktajiem 30 %), u. c.;
- apsvērt iespēju VID vadošajos amatos iesaistīt ārvalstu speciālistus (piemēram, no attīstītajām ES dalībvalstīm, kurām ir gara un veiksmīga vēsture nodokļu krāpniecības apkārošanas jomā, t. i., Apvienotās Karalistes, Vācijas, Zviedrijas u. c.), kuriem ir zināšanas un praktiska pieredze nodokļu krāpniecības apkārošanas prakses un metodikas izstrādē un īstenošanā. Šādi tiktu veicināta atbilstīgas pieredzes nodošana un ātrāks fiskālais efekts;
- gādāt, lai VID publicētu regulārus, tā brīža situācijai atbilstošus un kvalitatīvus metodiskos materiālus / skaidrojumus, kuros aplūkota pašreizējā uzņēmējdarbības

prakse un situācijas, iekļauti EKT nolēmumi, kā arī zināšanas un pieredze, ko Valsts ieņēmumu dienesta kontroles departamenta darbinieki guvuši nodokļu revīzijās;

- visos mēģinājumos un administratīvajos centienos apkarot „ēnu ekonomiku” ņemt vērā visu nozari, piemēram, izvēloties konkrētas ražošanas apakšnozares un izvērtējot visus tajā strādājošos uzņēmumus. Veicot revīziju tikai atsevišķos nozares uzņēmumos, visticamāk tiks samazināta šo uzņēmumu konkurētspēja attiecībā uz tās pašas nozares uzņēmumiem, kuri joprojām nemaksā nodokļus.

2. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa sistēmas apiešana — godīgas konkurences princips

ĀIPL biedru pašreizējā pieredze, jo īpaši apdrošināšanas nozarē, liecina, ka vairāki uzņēmumi pārkāpj likumā „Par iedzīvotāju ieņēmuma nodokli” noteiktos principus attiecībā uz nodokļu piemērošanu pašnodarbinātām privātpersonām. Tāpēc, lai nodrošinātu tirgus dalībnieku godīgu konkurenci, VID būtu jāveic pārbaudes uzņēmumos, kuri nodarbina pašnodarbinātas personas.

Algas nodokļu slogam nevajadzētu būt lielākam kā Latvijas galvenajās konkurentvalstīs. Būtu jāturpina vispārējā virzība uz algas nodokļu sloga samazināšanu, kā arī saprātīgi un būtiski jāpalielina ar nodokli neapliekamās summas, pietuvinot tās attiecīgajām summām abās pārējās Baltijas valstīs, kuras ir Latvijas tuvākās konkurentes.

3. Jaunā Pievienotās vērtības nodokļa (PVN) likuma grozījumi — pārredzamības, nepārtrauktības un prognozējamības principu ievērošana

Latvijas jaunais PVN likums stājās spēkā 2013. gada 1. janvārī. Patlaban vairāki PVN likuma aspekti neatbilst pārredzamības, nepārtrauktības un prognozējamības principiem. Piemēram, periods, kurā var izmantot tiesības atskaitīt PVN priekšnodokli. ĀIPL seko līdzī un atbalsta Finanšu ministrijas pašreizējo darbu pie jaunā PVN likuma grozījumiem, kā arī piekrt Latvijas Nodokļu konsultantu asociācijas izteiktajiem priekšlikumiem.

4. Uzņēmumu ienākumu nodokļa (UIN) atvieglojumi pētniecības un izstrādes projektiem un atbalstāmo investīciju projekta ietvaros veiktiem liela apjoma ieguldījumiem — nepārtrauktības nodrošināšana

Likumā „Par uzņēmumu ienākuma nodokli” patlaban ir paredzēti vairāki UIN atvieglojumi, tostarp nodokļa atlaides par atbalstāmo investīciju projekta ietvaros veiktiem liela apjoma ieguldījumiem. Tiek apsvērta arī iespēja piemērot atvieglojumu par pētniecības un attīstības izmaksām. ĀIPL uzskata, ka UIN atvieglojumu sistēmai ir jābūt stabilai un prognozējamai, lai Latvijā strādājošie uzņēmumi varētu attīstīties, plānojot lielas turpmākās investīcijas vai pētniecības un izstrādes projektus, kurus kā vienu no turpmākas ekonomiskās izaugsmes priekšnosacījumiem atbalsta arī valdība. Šādi Latvijā tiktu nodrošināta uzņēmējdarbības nepārtrauktība un ilgtermiņa plānošanas iespējas.

Tāpēc ĀIPL atbalsta un mudina Finanšu ministriju ierosināt priekšlikumus prognozējamākai un stabilākai UIN atvieglojumu sistēmai pētniecības un izstrādes jomā un attiecībā uz atbalstāmo investīciju projekta ietvaros veiktajiem liela apjoma ieguldījumiem, lai uzņēmumi varētu sagatavoties un lai panāktu, ka šos atvieglojumus maksimāli efektīvi izmantotu lielāks Latvijas nodokļu maksātāju skaits.